

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

19 de septiembre - 19. septembra 1996

LETO (AÑO) LV (49)

Štev. (Nº) 36

LIC. MARJAN SCHIFFRER

Tam je smer, tu je naveza

Govor na 41. Slovenskem dnevu 15. septembra
v Slomškovem domu

Želel bi teh nekaj misli začeti s stavkom pisatelja Solženicina: Oprostite mi, če vsega nisem videl, če sem videl, pa se vsega ne spominjam, če se spominjam, vsega ne razumem.

Pred nekaj tedni sem bral v slovenskih časopisih o Dobrotinškovih. Nekaka proslava je bila na njihovem domu. Priznati vam moram, da mi je šlo mrzlo preko srca, ko se mi je po dolgem času vrnila v spomin zgodba te družine. Naj jo povem še vam. Dobrotinškovi so živeli na močrni kmetiji Dobrotin, sredi gozdov severovzhodno od Celja.

Ko smo kot študentje še pred vojno kolesarili po Štajerskem, smo se dvakrat ustavili tudi pri njih. Verna, kmečka družina, oče, mati in sedem otrok. Mati so nam obkraj odrezali debele konce kruha, oče so pa dodali še kaj dišečega za pod zob. Pri zadnjem slovesu je mati mimogrede pripomnila: „Veliko vas je, mogoče bo pa kakšen od vas le gospod.“

Tiha želja naših kmečkih mater, njeni sinovi so pač delali na kmetiji. Materina želja se je le delno uresničila. Dva od tistih obiskovalcev počivata kot bogoslovca — domobranca na Teharjah, tam blizu njenega doma.

Nato se je razdivjala vojna in o Dobrotinškovih nisem več slišal. Proti koncu vojne pa je do mene prišla strahotna novica: Dobrotina ni več, Dobrotinškovih najbrž tudi ne. Kaj se je zgodilo? Oktobra 1941 se je severno od Celja pomikal partizanski Štajerski bataljon, kakih 50 mož. Pozneje sem bral, da so se prebijali proti Krškemu in Bizeljskem, kjer so Nemci selili naše ljudi, da so se tam nastanili Kočevarji. Hoteli so selitev preprečiti. Pomislite, 50 samo nasilno oboroženih partizanov! Vreme je bilo slabo in partizani so se za štiri dni ustavili na Dobrotinu. Že naslednji dan po njihovem odhodu je pridivila nemška Gestapo, domačijo požgala, družino pa odpeljala. Tri starejše sinove so ustrelili naslednji dan v celjskem zaporu, mater in ostale otroke pa so poslali v Nemčijo, odkoder se je vrnila samo najmlajša.

1941 bi ne razumel ničesar, 1945 sem vedel že veliko, danes mi je jasno vse. Pobiti je bilo vendar treba vse kulake, idejne nasprotnike, pa najsi so to že bili ali pa bi lahko še postali, in ševeda vse duhovnike, ki partizanstva niso izrecno zagovarjali. Če je šlo, so komunisti to delali z izdajstvom, Dobrotinškovi so bili izdani, pobijali so Nemci, pobijali Italijani, ševeda kar je ostalo so morali opraviti komunisti sami. In delali so temeljito. To vse v letu 1941 in začetku 1942, ko še niti eden naših ni prijel za puško in nastavil prsta na petelina.

V tisto dobo bi postavili korenine naše

emigracije. Takrat smo se uprli. Upor smo plačali s potoki krvi. Kako je bilo in se to godilo, vsi dobro vemo.

Tri leta pozneje se nas je nekaj tisoč izkrcalo na tej obali. Brez vsega, toda neskončno bogati, saj smo v sebi nosili tiste ideale, za katere smo se bojevali že doma. Pričeti je bilo treba na novo.

Mogoče mladi tega ne veste ali se ne spominjate: tamle je stal stari dom in tamle so vaši očetje podpisavali menice, po deset odstotkov mesečne plače, za novi dom, ko mnogi še lastnega niso imeli, pač pa že kopicu otrok. In zrastle je novi dom in zrastle so domovi v San Justu, v Moronu, v Carapachayu, v Lanusu, v San Martinu, v Berazateguiju, v Mendozi, v Barilochah, v Miramaru in zrastle je Slovenska hiša, naš osrednji dom. Naša skupnost se je zakoreninila, enotna, načelno jasna, med seboj trdno povezana je postala neuničljiva.

Pred enainštiridesetimi leti smo pričeli s Slovenskimi dnevi. Slovenski dan je praznik našega slovenstva, naše enotnosti, naše neupogljive vere v ideale, ki se vlečejo kot rdeča nit iz dni, ko smo stali kot en mož ob neomadeževani slovenski zastavi in pod vodstvom škofa Rožmana in generala Rupnika obljubljali, da ne bomo nikoli sprejeli brezbožnega komunizma. Slovenski dnevi pa so tudi vsakoletna potrditev našega poslanstva pričevalcev in obljuba vztrajnosti na začrtani poti.

V teh enainštiridesetih letih se je veliko zgodilo. Ne moremo enostavno mimo. Kdo izmed nas bi takrat, ali pred dvajsetimi, ali celo samo pred desetimi leti mislil, da bo Slovenija naših sanj postala resničnost. Z vsemi napakami in pomanjkljivostmi, ki jih ima, je to naša država, priznavamo jo in smo ponosni nanjo.

Vendar imam vtis, da se nam ta Slove-

Nad. na 3. str.

41. SLOVENSKI DAN

Vsako leto se zberemo rojaki na Slovenskem dnevu, da skupaj izpričamo svojo narodno zavest in se morda po daljšem času dobimo vsi skupaj. Sicer se naše slovensko življenje odigrava v lokalnem Domu, kamor pripadamo po bivališču, tja hodimo k maši, v šolo, igramo šport ali hodimo šahirat, obiskujemo prireditve in še in še. Tako pa na skupnem Slovenskem dnevu potrdimo, da smo vsi člani ene družine, s skupno zavestjo in skupno usodo, da smo povezani in da smo enotna, trdna nedeljiva enota.

Vsako leto gosti ta osrednji dan druga srenja. Letošnji je sovpadel s praznovanjem 35. obletnice ustanovitve Slomškovega doma v Ramos Mejiji, kamor so se v dopoldanskih urah pričeli zbirati rojaki, da najprej proslavijo lokalni praznik. O proslavi obletnice Slomškovega dne je podrobneje pisano na 5. strani.

Po tej proslavi so gostje, domačini in povabljeni posedli v lepi spodnji dvorani h kosilu, ki so ga pripravile domače gospodinjice. V popoldanskih urah pa so začeli prihajati z vseh strani Velikega Buenos Airesa številni rojaki, (bilo jih je okoli 1000) ki se niso ustrašili dežja, ki je nepretrgoma od jutra močil mesto. Čeprav so Ramoščani s trudom pripravili ves prostor na tlakovnem igrišču, posebno še izdelali veličasten oder (delo Antona Kastelica, Toneta Kržišnika in pomočnikov) s Slomškovo sliko, ki jo je narisal neutrudni Stane Snoj, ni bilo pomoči: vsa proslava se je morala odvijati v dvorani, ki je za tako številno publiko bila skoraj premajhna. Tudi odrski delavci — Bogdan Magister za luči in inž. Janez Jereb in Pavel Malovrh za zvok so se dobro odrezali, čeprav so morali dvakrat prestavljati svoje rekvizite.

Popoldansko skupno proslavo je pričel kulturni referent Zedinjene Slovenije, ki je pokroviteljica tega dneva, arh. Jure Vombegar. Najprej je pozdravil visoke goste, ki so prišli na ta praznik: veleposlanika RS dr. Janeza Žgajnarja z gospo, častnega konzula Hermana Zupana in gospo, predsednika ZS Marjana Lobodo z gospo, delegata dušnega pastirstva Jožeta Škerbca, predse-dnike vseh slovenskih okrajnih domov, kulturnih, gospodarskih, političnih, borčevskih, mladinskih in dobrodelnih društev, družbenih občil, profesorje in učitelje naših šol ter vse navzoče.

Posebej je pozdravil še goste iz Slovenije: poslanca ter predsednika prve demokratične slovenske vlade Lojzeta Peterleta, ki je sedaj že tretjič med nami, prav tako člane študentske organizacije Univerze v Ljubljani — ŠOU, njenega predsednika Gregorja Macedonija ter odbornike Jožka Fornazariča, Blaža Strojana in Renata Podbersiča. Prav tako pa še predstavnike Domov predvojnih Slovencev iz Triglava Danija Kovačiča in iz Bernala Juana Banko ter svetnika veleposlaništva Matjaža Puca s soprogo. Vse so prisotni pozdravili z burnim ploskanjem.

Zatem sta pred lepo pripravljen oder stopila napovedovalca Andrejka Vombegar Štrfček in Emil Urbančič ter občuteno povezovala in napovedovala posamezne točke programa po tekstu, ki ga je umetniško pripravil Stanko Jerebič. Vso režijo pa je imel na skrbi in jo dobro uredil Štefan Godec. Naj omenimo še, da je simbol

Slovenskega dne, ki ga je dobil vsak udeleženec pri vstopu kot nalepko, pa je krasil tudi okusni program, originalno računalniško oblikoval Marjan Stanič.

Najprej sta prebrala pozdravno pismo, ki so ga prireditelji dobili od bratskega društva v Mendozi, ki se glasi:

Slovenci v Mendozi se pridružujemo slavlju Slovenskega dne in smo z vami povezani v duhu in srcu. Želimo, da bi se naše skupno prizadevanje nadaljevalo in povečala slovenska zavest.

Prisrčno pozdravljeni!

Davorin Hirschegger, predsednik

Splošno zanimanje je vzbudilo pozdravno pismo predsednika SDS iz Slovenije Janeza Janša. Pismo prinašamo na posebnem mestu. Nato je pozdravil goste hišni gospodar, predsednik Slomškovega doma Marjan Jože Loboda.

Predsednik Zedinjene Slovenije, ki je organizirala današnje slavlje, Marjan Loboda, je za uvod podal nekaj načelnih misli, ki jih tudi objavljamo na 4. strani.

Vse zbrane je pozdravil še veleposlanik republike Slovenije, univ. prof. dr. Janez Žgajnar, ki je pozdravil rojake za ta njihov praznik, čestital Slomškovega domu k obletnici ter med drugim dejal:

„Naj izkoristim to priliko in vam izrečem nekaj besed o volitvah, ki so pred nami. Veleposlaništvo se resno pripravlja, da vam pri vaših odločitvah za posamezne kandidate pomaga, kar vam more. Objavili bomo, kdaj in kje je mogoče overjati podpise, uvedli bomo posebno dežurstvo, skušali bomo pokriti naše rojake, tudi tiste izven Buenos Airesa, tako da bo vsaj kar tehnične plati tiče, ambasada storila vse, kar je v njeni moči.“

Tudi predsednik Slovenskih krščanskih demokratov Lojze Peterle je na zbrane rojake naslovil naslednje kratke prijateljske besede:

„Že desetletja živi tukaj veselo, prešerno slovenstvo, prav v duhu našega Slomška, ki se bliža časti oltarja. Kadar pridem med vas, sem samo osvežen in opogumljen zaradi moči in globine vašega slovenstva. Rad bi vam izrazil vse spoštovanje za to in tako slovenstvo, ki ste ga vi izpričevali v časih, ko smo bili mi lahko doma bolj ali manj le Jugoslovani. Danes živimo v drugih časih in vemo, da ni še vse tako, kot si vsi skupaj želimo, vendar še živimo, že lahko okušamo tisto, kar se nam je včasih zdelo nemogoče in smo z upanjem proti upanju dosegli. Nove količine so tu, slovenska država je tu, nove možnosti za novo neobremenjeno slovenstvo. In če kje, sem prepričan, da bo tako slovenstvo v Slomškovem duhu živelo tukaj naprej in ne predstavljam si slovenske dobre in lepe prihodnosti brez močnega deleža slovenske skupnosti v Argentini. Bog vas živi!“

Tudi predsednik Študentske organizacije univerze v Ljubljani Gregor Macedoni se je zahvalil za lep sprejem in dejal:

„Ko se v teh dneh srečujemo z vašim delom, sem iz dneva v dan bolj presenečen. Kar bo v naši moči, bomo storili, da bomo čimbolj povezani. Hvala vam za to, da se bomo vrnili v Slovenijo bolj slovenski kot smo prišli.“

Po pozdravnih besedah se je pričel bogat kulturni spored, ki je bil letos posvečen geslu: PESEM BRATE DRUŽI. Na odru smo imeli priliko slišati vrsto odličnih pevskih zborov, skupin, pevcev pa tudi naših najmlajših.

Nad. na 3. str.

Zgodilo se je v Sloveniji

SODELOVANJE S KITAJSKO

V okviru druge seje mešanega komiteja za znanstveno in tehnološko sodelovanje med Kitajsko in Slovenijo sta delegaciji obeh držav 8. septembra podpisali nov dveletni protokol o znanstveno — tehnološkem sodelovanju.

EVROPA

Odbor za zunanje zadeve, varnost in obrambno politiko Evropskega parlamenta je sprejel poročilo o sklenitvi pridružitvenega sporazuma med Evropsko zvezo in Slovenijo, ki ga je pripravila finska poslanka Lilpo Livari. Poročilo odločitev o podpisu sporazuma označuje za „pomemben korak najprej v približevanju Sloveniji Evropi in ugotavlja, da bo na njegovi osnovi Slovenija lahko polno sodelovala v Evropski zvezi.“

SOCIALISTIČNA INTERNACIONALA

Združena lista socialnih demokratov (ZLSD) je bila na 20. kongresu Socialistične internacionale (SI), ki se je 11. septembra končal v New Yorku, sprejeta v polnopravno članstvo SI. Socialdemokrati Janeza Janše pa so zadržali status opazovalca, kar pomeni, da nimajo pravice glasovanja.

NASLEDSTVO JUGOSLAVIJE

Slovenska delegacija za pogajanja o pravnem nasledstvu nekdanje Jugoslavije se je pod vodstvom dr. Mirana Mejaka v Bruslju pogovarjala z mednarodnim posrednikom za nasledstvo sirom Arthurjem Wattsom. Wattsu je predlagala, da bi se države naslednice najprej dogovorile o tem, kaj se bo delilo, šele v naslednji fazi pa o tem, kako se bo delilo premoženje razpadle jugoslovanske federacije. Predlagala je tudi sklenitev ločenega sporazuma med naslednicami o delitvi nekdanjih zveznih arhivov, ki nimajo gnotne vrednosti in ne povzročajo težav, ter ločenega sporazuma o delitvi zlata v vrednosti 600 milijonov dolarjev, ki je deponirano pri baselski banki za poravnave.

DRŽAVNIŠKI OBISK

Predsednik države Milan Kučan je 11. septembra z vojaškimi častmi na prvem uradnem obisku v Sloveniji sprejel nemškega predsednika Romana Herzoga, ki ga je spremljala gospodarska delegacija na čelu z direktorjem Dresdenske banke

Lotharjem Kriegom. Po pogovorih, na katerih sta predsednika spregovorila tudi o odnosih Slovenije s sosednjimi državami ter o razmerah na Balkanu, je predsednik Kučan izjavil, da Nemčija spoštuje, kar je Slovenija dosegla s svojim razvoju, in da podpira vključitev Slovenije v EZ in NATO. Z nemškim predsednikom so se srečali tudi premier Janez Drnovšek, predsednik DZ Jožef Školč, predstavniki parlamentarnih strank in ljubljanski nadškof in slovenski metropolit Alojzij Šuštar. Med obiskom v Sloveniji se je Herzog s položitvijo venca k spomenikom padlim in umrlim v boju proti okupatorjem Slovenije na pokopališču Žale simbolično opravičil za dejanja nacističnega režima med II. svetovno vojno.

ŠE O REFERENDUMU

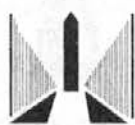
Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti, ki ga je v imenu 43.710 volilcev sprožila Socialdemokratska stranka Slovenije (SDS), odločilo, da se tretja točka Odloka o razpisu zakonodajnega referendumu za volitve v državni zbor, sprejetega 7. avgusta letos, v kateri je kot dan razpisa dan izvedbe referendumov določa prvo nedeljo po preteku 30 dni ob dneva razpisa referendumu, pa po mnenju ustavnega sodišča ni v neskladju z ustavo in zakonom. Ustavno sodišče je državnemu zboru še naložilo, da mora določiti nov dan razpisa referendumu v sedmih dneh po vročitvi odločbe.

Socialdemokratska stranka Slovenije (SDS) je pozdravila odločitev ustavnega sodišča. Izrazila pa je obžalovanje, ker ustavno sodišče ni obravnavalo pobude SDS že prej, saj bi v avgustu sprejeta odločitev omogočila razpis referendumov še pred volitvami.

CEFTA IN SLOVENIJA

Predsedniki vlad držav članic Cefte, med njimi tudi predsednik slovenske vlade Janez Drnovšek, so v skupni deklaraciji, ki so jo 13. septembra podpisali na zasedanju v Nizkih Tatrah na Slovaškem, med drugim izrazili prepričanje, da se bodo pogajanja o prilaganju kmetijskih koncesij med prvotnimi članicami Cefte in Slovenijo kmalu končala. Premieri so v deklaraciji izrazili tudi zadovoljstvo ob podpisu dodatnih protokolov o poreklu blaga ter o liberalizaciji trgovine z industrijskimi izdelki. Predsedniki vlad držav članic Cefte so se tudi dogovorili, da bo naslednje srečanje Cefte prihodnje leto v Sloveniji.

Po STA

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Ob koncu zadnjega članka, pred dvema tednoma, smo omenjali, kako težak je položaj predsednika Menema, ki mora v novih okoliščinah voditi temeljne spremembe argentinske družbe. Ta položaj se razvija naprej, in vsi dogodki preteklih dveh tednov, in tudi tega, ki poteka, kažejo kako zapletena je ta nova stvarnost.

NASPROTNIKI ALI SOVRAŽNIKI

Vsa ta leta je bil položaj predsednika pravzaprav lahak. Nastopil je vlado pod težkim vzušjem propada radikalne vlade predsednika Alfonsina. Za svoje prve revolucionarne ukrepe je imel zagotovilo radikalne stranke, da bo v kongresu podpisala potrebne zakone. Potem je dobil lastno večino v parlamentu, ali pa s pomočjo zaveznikov ali pridobljenih glasov nenehno uveljavljal svoj pogled na gospodarsko in socialno politiko države.

Kar se je dogajalo na gospodarskem, se je dogajalo tudi na drugih področjih. Večkrat smo na tem mestu zapisali, da Menemova vlada nima opozicije. Radikalna stranka se je vsa ta leta bojevala s svojimi notranjimi težavami; gospodarske korporacije so soglašale z vladno politiko; sindikalizem je bil razbit: en del dejansko podvržen vladi, drug del oslavljen, bojovite skupine maloštevilne; vojaštvo je ostalo v svojih zakloniščih; Cerkev ni preveč osporavala vladni poti. V državi je vladal mir.

A kar naenkrat se je položaj spremenil. Vlada ima res v Kongresu še lastno večino, a ta ni tako pokorna kot doslej. Za določene, ključne zadeve komaj še doseže kvorum, ali pa ga sploh ne more doseči, ker se zavezniki puntajo, lastni poslanci pa so vedno manj pripravljeni le kimati diktatom iz vladne palače. Da je mera težav polna, je postala Cerkev vedno glasnejša v svojih zahtevah po socialni pravici; opozicija, ki jo danes predstavljajo radikali in Solidarna fronta, nastopa vedno bolj združeno in bojovito; sindikalizem pa je bil s strani delavstva porinjen v stanje protesta, in je s prvo stavko 8. avgusta pokazal, da ni več pokoren vladi, in da ima večjo moč kot pa si je marsikdo mislil.

V takem stanju je predsednik poslal v Kongres novo davčno zakonodajo, ki je bistvena, da se država izkoplje iz trenutnih finančnih problemov. O tem smo že precej pisali. Omenimo torej le, da je predsednik trdno namenjen, da naj ti osnutki dobe čim prej status potrjenega zakona, da s tem tudi prepriča zunanje gospodarske skupine, da ima še vedno vaje v rokah, in da je Argentina še vedno varna država za raznovrstne investicije.

Da to bolj sigurno doseže, je Menem sklical splošno zasedanje peronizma. V predsedniški vili v Olivosu so se zbrali domala vsi vladni poslanci in senatorji, peronistični guvernerji in strankini veljaki. Tam jim je predsednik naslovil vroč nagovor, v katerem jih je pozival na neke vrste sveti boj za doseg zastavljenih ciljev, in jih svaril, da naj vendar izpolnijo njegove želje, zakaj nevarnost je velika in "sovražnik preži".

Ta zadnji predsednikov izraz pa je, logično, dvignil izredno prahu, in tudi ogorčenja. Doslej so bile stranke opozicije kvečjemu "nasprotniki", zdaj pa so naenkrat postali "sovražniki". A Menem je šel še dalje: sedanjí položaj je primerjal dobi, ko je bil Perón prvič predsedniški kandidat, in mu je tedaj nasprotovala "Demokratska unija", zveza radikalov in konservativcev. Menem je dejansko nakazal, da kot je bila tedaj izbira med Peronom in njegovimi sovražniki, je sedaj izbira med Menemom in opozicijo.

Seveda, odmeva s strani opozicije ni

manjkalo: najprej so vsi izrazili ogorčenje, ko je predsednik države, to je, predsednik vseh Argentinecev, opozicijo označil za "sovražnike". Potem pa so pričele padati opazke. Vodja Velike fronte, Chacho Alvarez, je dejal da je opozicija enako daleč od Demokratske unije kot Menem od Perona. Drugi so opominjali, da je tedaj Peronu nasproti stal Braden, poslanik USA, danes pa da poslanik USA vroče podpira Menema; itd.

KAMNI SPOTIKE

No, potem je Menem pričel jemati nazaj. Da pod oznako "sovražniki" ni imel v mislih opozicije, in podobne izgovore. A dejstvo je, da je predsednik govoril lastni četi, jo navduševal za boj, in ga ni preveč brigalo, ali je izbral najbolj diplomatske besede ali ne. Vedel je, da je položaj težak, in da mora prepričati celoten peronizem, naj ga podpira. To je pa le delno dosegel. Velikanska večina prisotnih je res podpisala kompromis. A ko je bilo treba oddati glas v poslanski zbornici, je manjkalo kar 14 peronističnih poslancev. Spričo odsotnosti opozicije ni bilo kvoruma, in vsa zadeva je morala počakati en teden. In tudi v zakonskem tekstu bo nekaj sprememb.

Jasno je, da celotna zakonodaja, kot si jo je zamišljala vlada, ne bo prodrla. Med nesprejemljive točke spada vladni namen, da podaljša starostno dobo za ženske upokojitve s sedanjih 60 na 65 let. V zadevni kongresni komisiji so ta predlog že zavrgli. Istočasno pa so vse poslanke izjavile, da če pride do debate v kongresu, bodo v tistem hipu zapustile zbornico. S tem pa bi bilo konec vladnega kvoruma, in bi še najbolj ustregle opoziciji, ki bo tudi skušala bojkotirati celoten postopek te zakonodaje.

Sindikalizem tudi nastopa svojevrstno pot. Te dni si je CGT izvolila novo vodstvo, v katerem je glavni tajnik skoraj nepoznani Rodolfo Daer. A dve važni mesti v vodstvu zasedajo voditelji uporne MTA, ki se ja tako vrnila v enotni hlev. S tem je organiziran peronistični sindikalizem izredno pridobil na moči. To bo gotovo prišlo do izraza v teku 36 urne stavke, ki jo CGT napoveduje za četrtek 26 in petek 27 t.m. Pričela se bo v četrtek ob 12, nakar bo sledila manifestacija, medtem ko bo v petek vse zaprto. Ker se bo tej stavki pridružila tudi levičarska CTA, bo znova enotno nastopil celoten sindikalizem, in je uspeh zagotovljen.

Kar pa se opozicije tiče, je očitno, kako nastopa vedno bolj enotno. Ne le da v kongresu poslanci radikalizma in Solidarne fronte skušajo soglasno valiti kamne na vladno pot; tudi sicer je vedno več sodelovanja med enim in drugimi na zunanjem nastopu proti vladi. Tako so se tudi zedinili glede protestne "zatemnitve", ki je bila v četrtek 12 ob osmih zvečer. Klicali so prebivalstvo, naj v omenjenem trenutku pogasi vse luči, in s tem izrazi nasprotovanje vladni gospodarski politiki. Ker se je temu predlogu pridružil tudi Beliz in njegova Nueva Dirigencia, se je takorekoč pojavila neke vrste Združena opozicija. Uspeh je bil izreden, kljub vladnemu zanikanju in zaničevanju. In prav ta soglasni nastop opozicije predsednika skrbi, ker je vedno uspešno izvajal taktiko "deli in vladaj".

Seveda, ta enotnost opozicije bo trajala točno do trenutka, ko se bo začela volilna kampanja za prihodnje poslanske volitve. A že ta sicer malenkosten skupen nastop, po dolgih letih osamljenosti opozicije in nadvlade menemizma, je dovolj razveseljivo dejstvo. Znatno pripomore k tistemu dozorevanju argentinske demokracije, na katerega stalno opozarjamo.

Peterle na posvetu o evropski zvezi

Predsednik Slovenskih demokratov Lojze Peterle se je udeležil 9. septembra posveta Slovenija v Evropski zvezi. Nove možnosti sožitja in sodelovanja na krajevni in mednarodni ravni, ki ga je v Trstu priredila Slovenska skupnost. Lojze Peterle, ki je govoril tudi kot vodja delovne skupine za manjšine slovenskega državnega zbora, je v svojem referatu predvsem izpostavil nekaj točk:

Slovenija želi biti aktiven partner v nezadržnem procesu nastajanja združene Evrope, v kateri predpostavke o sovražnikih zamenjuje želja po sodelovanju. Vstop v Evropsko zvezo ima pozitivne posledice tudi za vse sosedstvo, posebej še za Italijo. Širjenje Evropske zveze pomeni tudi izboljšanje položaja narodnih manjšin. Preteklosti je treba dati svoje mesto brez politi-

zacije za dneve potrebe, zato naj mešana zgodovinsko — kulturna komisija nadaljuje in konča delo in v tem okviru obdela tudi vprašanje fojb. V zaključku svojega govora je predsednik SKD Lojze Peterle poudaril, da pozdravlja odpiranja v odnosih med Slovenijo in Italijo.

Posveta so se udeležili še senatorka Patrizia Toia, podtajnica v ministrstvu za zunanje zadeve Republike Italije; Michl Ebner, predsednik skupine evropskega parlamenta za odnose s Slovenijo; Andrej Wakounig, predsednik Enotne liste slovenske manjšine v Avstriji; Silvano Sau, predsednik Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti v Sloveniji in Martin Breclj, tajnik Slovenske skupnosti. Pozdravne besede pa je izrekel tudi tržaški župan Riccardo Illy.

Tam je smer...

Nad. s 1. str.

nija, ki smo jo s takim navdušenjem prve mesece sprejeli, počasi odmika. Vse preveč je krivic, ki bi bile z malo dobre volje že davno lahko popravljene, ob naših obiskih doma zaznavamo neke vrste hlad: ne povsod in ne pri vseh, Bog ne daj! Čutimo pa, da je komunistična revolucija vzgojila novega človeka, novega Slovenca. Kdo je novi Slovenec? Novi Slovenec še danes veruje, da je bil takimenovani narodnoosvobodilni boj nekaj najveličastnejšega v slovenski zgodovini. Prepričan je, da je bil res boj proti okupatorju in za svobodo naroda, ne sprejme in nikoli ne bo sprejel, da je pomečil le krvav in dokončen naskok nekaj tisoč partijcev na oblast, no, in tako bi lahko naštevali še naprej. Pravico ima do svojega prepričanja in mi to njegovo pravico spoštujemo. Nam je bilo pa zelo neprijetno, tudi pred tujci, ko je ta novi Slovenec zasipal medije s pritlehnimi vprašanji, koliko bo papežev obisk Slovence stal (v nobeni res revni južnoameriški in afriški državi, kjer je papež bil, tega ni bilo mogoče opaziti) in ko je ves iz sebe spremljal žanke polne ogabnih napadov na Cerkev in jih osrednjemu slovenskemu dnevniku tudi poslal. In dnevnik jih je tudi objavil (česar si v ameriških medijih sploh predstavljati ne moremo). O teh Slovencih pa govorimo, ker bomo v prihodnosti, vsaj po mojem mnenju, z njimi imeli še veliko opraviti.

Novi Slovenec je nemirno bitje. Hoče akcijo. No, je že začel z njo. Trenutno kuje gesla, ki jih pošilja kot nekaj spravljujočega našim ljudem doma, seveda pa prihajajo posredno tudi do nas. Kako reagirajo nanje v Sloveniji, ne vem, nas v izseljenstvu na vsak način hromijo.

Recimo tole: Sedaj smo samo še Slovenci. Kaj nam je hotel s tem povedati, je resnično uganka. Mi smo bili Slovenci, ko je bil on še Sovjet ali internacionalist, pozneje zagrizen Jugoslovan, no, sedaj je pa navdušen Slovenec. Mi smo seveda vedno bili Slovenci, toda ne samo Slovenci in predvsem ne samo Slovenci. Če pa sprejmemo, da smo samo Slovenci, pa pozabimo, kar je bilo, priznajmo, da smo bili prenapeti, prihodnost naj pač krojijo tisti, ki so na oblasti.

Potem je tu stalno govorjenje o dveh resnicah. Celo sveti oče je moral poslušati ta nerazumljivi stavek. Resnica je vedno le ena, nismo nikoli dvomili o svoji resnici, novi Slovenec pa kot kaže svoje resnice nima. Lahko pa nas zavede, da svoji resnici ne bomo več zvesti, da bo začela bledeti med nami, da bomo nekaki vetrogončiči, ki smo se znašli na teh plažah pred petdesetimi leti, sami dobro ne vemo, zakaj.

Končno še najnevarnejša od teh trditev: v partizanih je bilo veliko vernikov. Če je pod izrazom vernik mišljen krščen Slovenec, je seveda to možno. Ker pa je zaradi okoliščin in namena, s katerimi je bila ta trditev izrečena in zapisana, mišljen praktični katoličan, potem je to groba laž, kateri je žal nasedel tudi del slovenske Cerkve.

Tisti, ki smo poleg vsega drugega morali prenesti tudi kake tedne ali mesece v partizanih, vemo, da niti preje niti pozneje nismo doživeli takega strahotnega sovražstva do Boga, do vere in do Cerkev.

Ko sem se oktobra 1943 srečal v Kočevju z Metodrom Mikužem, partizanom — duhovnikom, ki sem ga poznal že izpred vojne, in mu potožil, da tega preklinjanja in sovražstva ne prenesem več, mi je odgovoril: „Ja, navaditi se boš moral, po vojni bo vera itak odpravljena.“ Govoriti o vernih med partizani v času revolucije ima pa en sam namen: Domobranci se niste bojevali za slovenski narod, saj ste jemali orožje od okupatorja, za vero še manj, saj so veri-

niki tudi na drugi strani, bili ste torej izdajalci v pravem pomenu besede in je imel slovenski narod vso pravico, da je ta gnojni tur izrezal do dna iz svojega telesa.

Slovenski dnevi so tudi zato, da kričimo od bolečin. Oni dan sem srečal gospo: „Domov bi rada šla, na očetov grob pokleknit, saj se očeta komaj spominjam.“ Majhna punčka sem bila, ko me je pobožal s svojo hrapavo roko in odšel. Nisem ga več videla. „Gospa, če bi rada šla samo pokleknit, ne hodite,“ sem ji odgovoril. V Rogu boste poklekali v blato, na Teharjah pa do grobišč še prišli ne boste. Od vseh vladnih obljub ni ostalo ničesar.

Letos smo bili s skupino v Rogu. Naš duhovnik je bral mašo na obrnjenem sodu za smeti. K sreči so bile vsaj smeti tam, drugače še maševati ne bi mogel. Gospa, to niso njihovi grobovi, to so naši grobovi. Sicer pa niti ne veste, kje so vašega očeta pobili. Čez sto grobišč je posejanih po Sloveniji, urejena država bi jih že davno raziskala. V Sloveniji se ni naredilo ničesar. Tudi za tiste, ki so mu hudo storili, bi težko molili. Ni jih, Slovenci niso ubijali, če je bil kdo, so to morali biti Albanci ali kaki Črnogorci. Težko je, kaj hočemo, kdo bo prešteval tiste kosti. Veste gospa, Evropska skupnost za vstop zaenkrat ne zahteva še seznamov grobišč in imen pobitih vojnih ujetnikov. Pravna država bi to morala že zdavnaj imeti, Slovenija pa... Bogu bodi potoženo in za Boga prenešeno.

Slovenski dnevi so končno tudi zato, da pokažemo svoj ponos. Ponos, da smo se prvi v Evropi uprli organiziranemu komunizmu. Ko bi Nemci ne imeli svoje „Bele vrtnice“, (die weisse Rose), bi zgodovinar lahko mirno zapisal: ves nemški narod je bil za nacionalsocializem in ves nemški narod je odgovoren za njegova grozodejstva. Ker se je pa kakih 400 Nemcev, v glavnem visokošolcev in univerzitetnih profesorjev, uprlo, ni mogoče tega trditi, zlasti, ker je Gestapo to vrtnico izruvala s korenino vred in to na najbolj krut način: njenim članom so po starogermanskem obredu s sekirami — mesaricami sekali glave.

Tudi za Slovence ne bo mogoče zapisati: bili so narod krvnikov in rabljev. Polovica naroda se je temu uprla in padala v jame takoj po Katynu in sovjetskih taboriščih groze.

Za Katyn in sovjetska predvojna in povojna taborišča ve ves svet, za Rog, Teharje, Hrastniške rove, sv. Duh, Crngrob, cesto na Blegoš, Lajše, no, ne bom našteval sto in še več imen, vemo samo mi. Naše pričevanje je bilo prešibko. Zato je nujno, da se kot skupnost še ohranimo. Važen del našega poslanstva še ni bil opravljen.

In tu se moram dotakniti mogoče najbolj boleče točke: naša slovenska skupnost in naš slovenski jezik. Vse tisto govorjenje o kulturni dediščini, o koreninah in podobno pomeni bore malo, če ni prisotnosti slovenskega jezika. Kot si ne morem predstavljati zamorca, ki ni črn, si ne morem predstavljati Slovence, ki ne govori slovensko. Starši, vaši otroci so vaša ljubezen in tudi vaša in naša skrb. Govorite z njimi slovensko. Naši učitelji in profesorji se razdajajo do kraja, toda če ne bo prinesel znanja jezika od doma, je vse zastoj. Naša skupnost je lahko gospodarsko še bolj trdna, nazorsko še bolj enotna, brez jezika bo mrtva.

Se spomnite, ko so nas pred desetletji hodili gledat, snubit in opazovat? Razočarani so se vračali, sramota je umirala prepočasno. Sedaj je naša naveza iztopila iz stene. Naenkrat smo se znašli na prepihu. Zato s čepini še globlje v led, naše roke se morajo še trdneje opreti vrvi. Od začrtane smeri ne bomo odstopili niti za korak. Kdor hoče z nami, tam je smer, tu je naveza, druge možnosti ni.

41. SLOVENSKI DAN

Nad. s 1. str.

Najprej je nastopil naš klasični pevski zbor Gallus pod vodstvom dirigentke Anke Savelli Gaserjeve in zapel otožni Rož, Podjuna, Zila in N'mav čez izaro ter Nazaj v planinski raj in nam z vso svojo prvovrstno umetniško dušo pričaral velik užitek.

Sledil je nastop mlade skupine moškega okteta, ki ga vodi Nancy Selan, z odlično izvedenimi Kje je moj mili dom, Zmeraj sem si mislil in Sijaj, sijaj sončece.

Nato je nastopila pevska skupina: Cvetka Kopač, Ani Rode in bratje Luka, Matija in Matej Debevec, ki so ob spremljavi prof. Ivana Vombergarja zelo živahno in občuteno zapeli Moj dom, Ob Kolpi tam sem jaz doma ter veselega Škrjančka.

Moderne pesmi, a še vedno naslonjene na ljudske narodne glasbene motive, nam je v vleklo zadovoljstvo podala skupina Rock & Polka, ki jo sestavljajo Franci Grilj, Pavle Selan, Pavel Erjavec in Ivan Vombergar. Pesmi so bile Slovenskega naroda sin, Dragi moji, Rdeča roža in znana Prelepa Gorenjska.

Sledila je srčika dneva, slavnostni govor lic. Marjana Schiffrerja, ki je v jasnih besedah prikazal zgodovino, sedanost in pogled v prihodnost naše skupnosti. Besede, ki so jih poslušalci sprejeli z velikim odobravanjem, prinašamo na uvodnem mestu.

Zatem se je nadaljeval glasbeni program. Mladinski pevski zbor San Justo, pod

vodstvom Andrejke Selan Vombergarjeve je zapel razposajeno Vipavsko, Debeli kum in Potrkan ples. Njihovo perfektno podajanje in odlični glasovi so zelo vžgali med poslušalci.

Slednjič je nastopil še moški zbor Gallusa z dirigentko Gaserjevo in zapel O mraku, Slovenski svet, ti si krasan in Soči ter Buči morje Adrijansko, ki je s svojo mogočnostjo ter odlično izvedbo navdušila vso dvorano.

Seveda pa je nastop naših najmlajših pritegnil vso pozornost. Pod vodstvom Lučke Marinček Kastelic so ljubko zapeli Dobro jutro, V nebesih sem doma ter Preljubo veselje. Prijetno je bilo videti neštivilni živžav na odru in pred njim, kako so junaško peli te Slomškove pesmi.

Za konec pa so vsi v dvorani in pevci skupaj zapeli himno Slovenija v svetu, ki je privrela res iz vsega srca.

Kulturni pogram se je končal, ne pa še Slovenski dan. Mnogi so ostali še dalj časa v pogovoru, mladi so plesali ob zvokih Slovenskega instrumentalnega ansambla, drugi so spet kupovali pijačo in jedačo v štanti, ki so jih postavili razni Domovi na dvorišču, ZSMŽ pa je prodajala nove knjige.

Skupna proslava za letošnji je kljub dežju lepo in kulturno visoko izzvenela. Na svidenje prihodnje leto, sta se poslovila povezovalca, in tudi mi si želimo isto.

TD

Gostje na Slovenskem dnevu: Albina Loboda, veleposlanik dr. Janez Žgajnar in soproga Tatjana, predsednik SKD Lojze Peterle, predsednik območja SKD za Argentino inž. Jernej Dobovšek s soprogo Jano, Marjana Vivodova, Veselka in prof. Matjaž Puc, podpredsednik SKD prof. Tine Vivod.

Janšev pozdrav

Spoštovani in dragi rojaki v Argentini!

Z velikim veseljem se spominjam dni, ki sem jih pred dvema letoma prebil med Vami. Žal mi je, da danes ne morem biti v Vaši sredi, zato mi dovolite, da vas preko našega predstavnika g. Ivana Korošca najtopleje pozdravim na Vašem srečanju in Vam zaželim vse dobro.

Letošnje leto bo za prihodnost Slovenije usodno. Volitve, ki so razpisane za 10. november, in referendum, na katerem bodo lahko Slovenci izbrali bolj pošten in neposreden volilni sistem, ki bo sorodne stranke silil k povezovanju, bodo usodne odločitve za našo prihodnost. Že sedaj pa je nujno potrebno trdno povezavo in skupen nastop strank Slovenske pomladi, ki morajo že pred volitvami najaviti skupno sodelovanje in skupno vladno v primeru zmage, saj bodo slovenski volilci le tako videli stvarno alternativo sedanemu stanju neobzdanega liberalizma, pomešanega s prevladujočo komunistično kontinuiteto.

Dragi rojaki, dragi Slovenci in Slovenki!

Domovina Vas potebuje, ker ste v desetletjih komunističnega enoumja, ki je zatiral Slovence v matični domovini, ohranili v svojih srcih in svojih navadah tiste vrednote, brez katerih ni srečne in pravične družbe. Po volitvah bomo storili vse, da bodo vrata Slovenije široko odprta Vsem, ki se boste želeli vrniti na domače ognjišče. Samostojna slovenska država, za katero smo se borili, je dolžna popraviti krivice in konkretno pomagati vsem političnim pregnancem pri povratku.

Čimprej na svidenje in Bog vas živi.

Grosuplje, 15.9.96.

predsednik SDS
Janez Janša

PESEM BRATE DRUŽI

Govor Marjana Loboda

Ko človek v mislih preleti leta, ki so pretekla od tistega daljnega leta 1955, ko je pod vodstvom tedanjega predsednika Društva Slovencev inž. Albina Mozetiča bil prvi Slovenski dan na prijazni Slovenski pristavi v Castelarju, se mu nujno porodi vprašanje: Kako in zakaj po več kot 40 letih naša skupnost še ohranja toliko življenske sile, da lahko prireja take prireditve, kot je današnji slovenski dan, kot je bilo letošnje romanje v Lujan, domobranska proslava ali proslava slovenskega narodnega praznika, in koliko prireditev po naših domovih, ko slavimo visoke obletnice naših šol, organizacij, pevskih zborov in to s kvalitetnim sodelovanjem naše mladine in ob množični udeležbi rojakov?

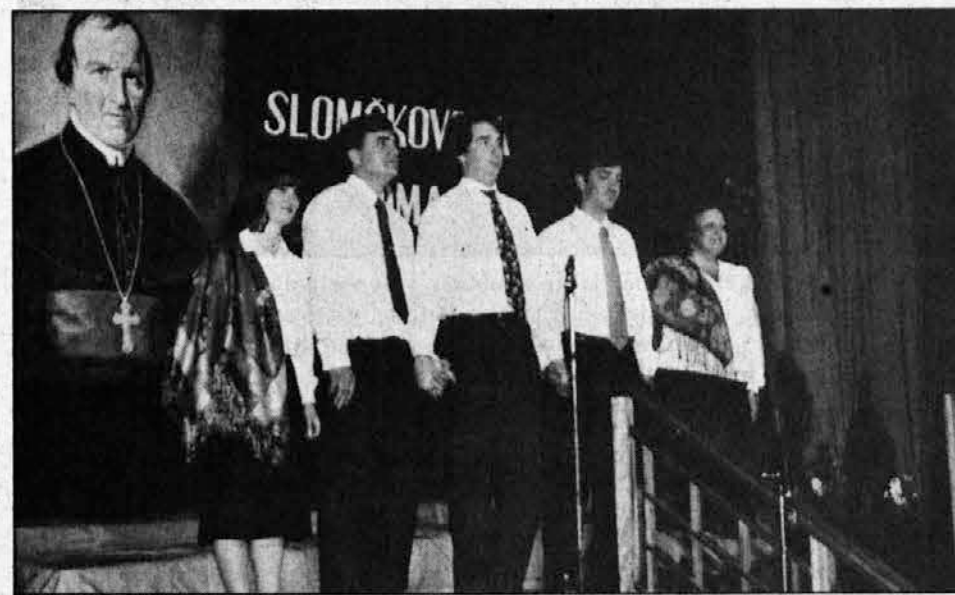
Verjetno je na to več odgovorov, ki bi zahtevali celo razpravo; naj se omejim na glavnega, ki je prav gotovo: zvestoba idealom slovenstva in krščanstva, bogato blagoslovljena z mučeniško krvjo naših junakov domobrancev in drugih borcev za pravo svobodo in srečo slovenskega naroda. To in nič drugega je gnalo naše duhovnike, vzgojitelje, kulturne, organizacijske in politične delavce, da so s tolikim navdušenjem in zagnanostjo ustvarili in gradili to, kar danes imenujemo slovensko skupnost. To je nagnilo našega človeka, da je sledil graditeljem te skupnosti in jih z vso močjo podpiral. Le tako si je mogoče razlagati nastanek, obstoj in življensko silo te skupnosti, ko se bližamo 50 letnici našega

bivanja v Argentini. Ni dosti podobnih primerov v zgodovini emigracijskih skupnosti po svetu. Našo skupnost so imenovali slovenski čudež v Argentini, jaz bi dodal, da je po reku: „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal“, ta sad neizmerne požrtvovalnosti množice naših dobrih ljudi, katero je Bog bogato blagoslovil, da je lahko obrodila tako obilen sad.

Mislím, da je slovenski dan primeren, da se na njem zamislimo ob teh dejstvih. Je pa tudi čas priznanja in zahvale vsem, ki so vsak na svoj način pripomogli, da smo kar smo... Morda se premalo zavedamo, kako velikega pomena je pri ohranjanju take skupnosti kot je naša, preprosto sodelovanje. Rad bi dal priznanje danes tistim tihim, največkrat neznanim in morda premalo upoštevanim našim ljudem, ki zvesto nede-

Nad. na 6. str.

Vse fotografije s Slovenskega dne
Marko Vombergar

Skupina Cvetka Kopač, Ani Rode in bratje Matija, Luka in Matej Debevec.

Pevski zbor Gallus, dirigira Anka Savelli Gaserjeva.

Mladinski pevski zbor San Justo, dirigira Andrejka Selan Vombergarjeva.

Skupina ARS, vodi Nancy Selan

Otroci osnovnih šol, vodi Lučka Marinček Kastelic.

Skupina Rock & Polka pred poslušalci.

Vizija naše prihodnosti

Pogovor s predsednikom SKD Lojzetom Peterletom

Že večkrat ste nas obiskali tukaj v Argentini, prvič na Slovenskih dnevih pred leti, drugi kot zunanji minister. Kaj vas je nagnilo, da ste nas spet obiskali?

To pot sem lahko prvič prišel na povabilo na pravi Slovenski dan v septembru in sem vesel, da sem se ga po letih lahko udeležil. Z veseljem prihajam in z zelo dobrim občutkom.

Zanimajo nas tukaj bližnje volitve v parlament. Mislim, da so zelo važne za prihodnost Slovenije. Kaj mislite, kakšne so perspektive slovenskih demokratičnih strank v boju za večjo demokratizacijo, poštenost in pravičnost v Sloveniji.

Dejstvo je, da nove politične sile doslej razen na občinskih volitvah leta 94 še niso zmagale, kajti na prvih volitvah za Zbor združenega dela so zmagale stare politične sile in lahko blokirale vse delo drugih dveh zborov, če so to hotele, kar so tudi večkrat storile, na drugih državnoborskih volitvah so zmagale stare sile; sedaj pa imajo nove sile možnost za zmago, kar pa bi bilo mogoče samo pod pogojem, da bi širile politični prostor, ne pa da si skušajo jemati glasove med seboj. Mislim, da žal zadeva poteka ta čas v tej smeri. Je pa to gotovo izredno pomembno obdobje, v katerem bi se dale še kaj popraviti, kar je šlo narobe zaradi prejšnje zmage starih političnih sil, treba je dokončati proces privatizacije, treba je urediti še marsikaj za preobrazbo Slovenije v novo kakovost. S tega vidika so prihodnje volitve res izredno pomembne.

Kakšne možnosti za uspeh imajo Slovenski krščanski demokrati in kakšno bi bilo glavno njihovo geslo za volitve?

SKD so edina stranka, ki je gradila ves čas od prvih volitev pa do občinskih, na katerih smo dobili relativno večino: največ svetnikov in županov. Menimo, da je to dejstvo in rezultati našega dosedanjega dela, naše izkušnje, naša nevpletenost v razne afele in škandale, da so to dobre podlage in program za tretje tisočletje, tiste podlage, s katerimi lahko upamo na zmago na državnoborskih volitvah. Naša osnovna skrb bo namenjena varnosti naših ljudi: to ne pomeni samo varnosti npr. na cesti, ampak varnost delovnega mesta, varnost družine, varnost v vzgojnem smislu. Mislimo, da je to tisti temeljni pojem, s katerim moramo iti na volitve. Seveda ostaja veliko programskih točk, ki smo jih zapisali leta 90, ki so pomembne a še neuresničene, še kar naprej se moramo boriti za pravno državo, za kar je bilo premalo storjenega, ter za demokratizacijo, ki je sicer formalno uspela, dejansko pa marsikje šepa, zlasti na gospodarskem področju, kajti ni politične demokracije brez demopolizacije na gospodarskem področju. Naš izraziti poudarek bo na družini, kajti zavedamo se, kako je ta čas slovenski narod doma šibek in brez več veselja do življenja ne bo naše prihodnosti. Glede evropskih

zadev bomo govorili zelo jasno in natančno, kaj je treba narediti. Šli bomo na te volitve z programom za Slovenijo in bomo ponudili vizijo naše prihodnosti iz demokratskih izhodišč.

Trenutno stopa na pozorišče problem Evrope. Slovenija je storila že prvi korak v tej smeri in kot vemo, so bili SKD vedno podporniki te ideje. Kako vidite na daljšo dobo prihodnost Slovenije v okviru Evrope in ali se ne bojite, da bomo morali popustiti glede nekaterih točk naše suverenosti. Nam bo to koristilo oziroma bo nadomestek za to boljši?

Slovenija je že v Evropi, ni pa še v Evropski zvezi, v skupnosti držav, ki neza- držno narašča, v katero je marsikatera država vstopila z majhno večino, vendar doslej ne poznamo nobene države, ki bi želela to družbo zapustiti. Ker sem pozoren na vprašanja, ki ste jih odprli, sem se sam oglasil pri irskem predsedniku vlade gospodu Brutonu pred dvema mesecema, da bi se seznanil s tem, kako se je Irska kot relativno majhna država držala v vseh teh letih članstva v Evropskih zvezi. Poznam belgijski primer, portugalski, poznam luksemburški, kjer imam precej prijateljev, in sedaj poznam podrobneje še irsko situacijo. Premier Bruton mi je pokazal in dokazal, da ima država kakor je Irska velike možnosti, da v EZ živi bolje, kot bi živela sama, da je država znala izkoristiti vse vire, ki so ji bili na razpolago, in ima najbolj konstantno in najboljšo stopnjo rasti v zadnjih letih. Zame je vprašanje Slovenije v Evropski zvezi predvsem vprašanje kakovosti našega dela na gospodarskem, političnem, vzgojnem, kulturnem in znanstvenem področju, Slovenija se je dokazala že marsikje in če smo prestali v zgodovini okupacije, delitve, vojne, razne interese, če smo zdržali pod silo, odklonili napad jugoslovanske komunistične armade, potem bomo ljudje, ki smo pretežno delavni in razumni, sposobni tudi v mirno nastajajoči Evropi poiskati svoje mesto, zavarovati svojo identiteto in dati svoj prispevek. Žal mi je, da danes na Slovenskem več strank ponavlja vprašanja, ki so presežena. Nekoč smo razlagali, kdo smo, kaj želimo, kako izgledamo, kje živimo itd, danes pa prihajajo ljudje iz Bruslja, Anglije, iz Bonna in sprašujejo: jasno je, da boste postali polnopravni člani; kako si predstavljate evropske institucije, kaj naj dela Evropski svet, kaj nacionalni parlament, kako si predstavljate delitev suverenosti. Bojim se, da ta čas slovenske stranke niso še sposobne na ta vprašanja odgovorjati, pač pa strašijo raje ljudi s tem in onim. Na vseh področjih, kjer bodo potrebne prilagoditve, npr. na kmetijskem področju, bi moral biti ves naš trud usmerjen v to, da se bomo čimprej in čimbolje pripravili. Slovenski kmet bo dobil, ko bo prišel v EZ, višje subvencije, vendar če ne bo s kakovostjo svojih pridelkov konkurenčen na trgu, mu te ne bodo pomagale. Mi pravimo: izbire ni, postali bomo integralni del združene Evrope, moramo znati izkoristiti svojo geostrateško pozicijo in moramo znati iz slovenskih korenin gledati Evropo. Nimamo tako malo zaveznikov med manjšimi ali večjimi narodi, slovenski glas ne bo osamljen in nam ni potrebno imeti ne manj- ne večvrednostnih kompleksov. A sem optimist, rekel bi delovni optimist. Tam pa, kjer so narodne vrednote za nas lahko bistveno priza-

Janez Janša o volitvah

Odlomki iz intervjuja v Nedelu, 1. septembra

— Pripravljati se morate tudi na volitve. Kakšen odstotek glasov pričakujete?

„Po javnomnejskih raziskavah, ki so bile letos opravljene pri različnih institucijah in tudi javno objavljene v različnih medijih, je naša stranka ali na prvem ali na drugem mestu. Na teh volitvah računamo na zmago, toda sedanji proporcionalni volilni sistem ne omogoča absolutne večine nobeni stranki. Zato pa povzroči drobljenje glasov tudi velikansko izgubo glasov, ker omogoča nastop strancicam, ki nikoli ne pridejo v parlament, vendar poberejo vsaka po nekaj tisoč glasov, ki se potem razdelijo med večje stranke. Kakšni bodo ti ostanki in kako bodo razdeljeni, pa je vnaprej nemogoče reči. Napoved rezultatov, ali je to 20, 30 ali 40 odstotkov, je zelo tvegana. Svojo zmago napovedujemo v tem smislu, da bomo dobili relativno večino, če bo sedanji sistem ostal, in da bomo sestavili zmagovito koalicijo, ki bo imela absolutno večino, če bo na referendumu zmagal bodisi kombiniran bodisi večinski volilni sistem.“

— Če bo ostal veljavni sistem in če ne boste zmagali, ste pripravljeni kljub vsemu iti v vlado?

„Če bo ostalo po starem, ne bo nobena stranka zmagala z absolutno večino in torej ne bo sama sestavila vlade. Vsaka bo morala računati na koalicijsko vlado. To je dejstvo.“

— Javnomenjske raziskave postavljajo LDS in vas na prvi dve mesti. Če boste drugi, ste pripravljeni iti v vlado z LDS?

„Naša stranka je že lani zelo jasno, tudi javno, napovedala svojo usmeritev glede možnih koalicijskih povezav in pri tem

vztrajamo. Smo za koalicijo strank Slovenske pomladi, koalicija z LDS pride v poštev samo, če je LDS manjšinski partner v vladi, ker imajo večino stranke Slovenske pomladi. Konkreten odgovor torej je, da koalicija med LDS in socialdemokrati, če so oni prvi, mi pa drugi, ne pride v poštev.“

— Kaj pa koalicija LDS, SDS, SLS?

„Če smo večinski partner, skupaj z Ljudsko stranko in (ali) SKD, je potencialno mogoča.“

— Prej ste rekli, da računate na zmago ali da boste vsaj drugi. Kakšen odstotek bi se vam zdel normalen, kakšen pa bi bil za vas pozitivno ali negativno preseženo?

„Za nas bo negativno vse, kar bo manj, kot je bilo na zadnjih lokalnih volitvah, ker smo dobili več kot 14 odstotkov. Vse nad tem bo boljše, o absolutnih odstotkih pa je nemogoče govoriti, ker je odvisno od tega, koliko bodo dobile druge stranke. Na zadnjih lokalnih volitvah je bilo pet strank zelo blizu, nekaj odstotkov razlike je bilo med prvo in peto uvrščeno. To se lahko ponovi, odstotek ali dva ne pomenita. Gre za razmerje sil med potencialnimi partnerji v koaliciji, oziroma za odnos med obstoječima blokoma starih in novih političnih sil.“

— Če zmagate, boste mandatar?

„Verjetno, pripravljani pa smo tudi na druge rešitve, ki bi zagotovile, da oblikujemo koalicijo strank Slovenske pomladi.“

— Torej ste še pripravljeni odpovedati mandatarstvu, če bi to pomenilo, da bo vladala koalicija strank Slovenske pomladi?

„Tudi. To sem že večkrat povedal in pri tem ostajam.“

Domobranci so počastili generala Leona Rupnika

Ob 50. letnici mučeniške smrti generala Leona Rupnika je daroval sv. mašo rev. Jože Škerbec, delegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini, v nedeljo, 8. septembra v Rožmanovem domu — spomeniku domobrancem. Preživeli domobranci in nji-

dete, tudi ko gre za zemljo, lahko sledeč evropske modele zaščite sprejememo zakone, ki bodo varovali tisto, česar ne želimo dati za nobeno ceno, in tudi to bo Evropa sprejela.

Večkrat smo lahko med nami slišali, da so Krščanski demokrati proti izseljencem, ker so glasovali proti predlogu, da prideta dva člana emigracije v parlament. Kaj pravite o tem?

Krščanska demokracija je bila prva stranka, ki je javno zahtevala, da bi izseljenci, ki predstavljajo velik del narodnega telesa, imeli možnost vstopiti v slovenski parlament. Žal je ustavno sodišče to vprašanje, ki ga je postavila Socialdemokratska stranka, presodilo, da izseljenci ne morejo postati posebna volilna enota, in zato je ta predlog padel. SKD so glasovali za sporazum, ki ga je podpisalo več strank, in tako seveda le tiste točke, ki so bile za vse podpisnice sprejemljive. Specifično pa smo bili za ta predlog. Mi smo pa tudi javno povedali v družbi naših izseljencev, da želimo postaviti enega od naših izseljencev kot kandidata v enem naših okrajev in to tako visoko v nacionalni listi, da bo gotovo izvoljen. V tem duhu tudi delamo še naprej.

Hvala vam, gospod predsednik, za vaše resne in prijazne besede.

Pogovarjal se je Tine Debeljak

hovi svojci so napolnili daritveni prostor. Ljudsko petje sta spremljala s harmonijem in violino Nerina in Tone Šušteršič. Ob strani oltarne mize je visela slika generala Leona Rupnika in njegova domobranci uniforma ter pred njim slovenski šopek.

Po maši je Ivan Korošec napovedal slavnostno komemoracijo. Mojstrsko in občuteno sta podala Nevenka in Štefan Goddec veličastno recitacijo Nikolaja Jeločnika „Generalu Leonu Rupniku“.

Nato je govoril o osebnih spominih življenja in smrti generala preživeli domobranci — pisatelj Tone Brulc.

Pavla L. Korošec je prebrala odlomek razmišljenja Marjana Loboda o generalu: „... Koliko javnih delavcev, politikov ali narodnih voditeljev je v svoji oporoki zapisalo, kar je zapisal slovenski poštenjak, general Leon Rupnik: „Stopam pred božji stol s prepričanjem, da so Slovenci res sicer najmanjši, pa vendar najbolj vrl in nadarjen evropski narod. V tem narodu je še čvrsto zakoreninjena blagovest človekovega odrešenja, ki jo je zasejal Sin božji: Ljubi svojega bližnjega, kot sam sebe! Redke izgubljene duše so samo potrdilo tega, zaradi česar sem ponosen, da sem Slovenec. Bog živi! Navzlic vsem zanikanjem bo živel večno in mali slovenski narod z Njim in v Njem, dokler mu bo ostal zvest.“ — In takemu človeku so sodili kot nemčurju, kot izdajalci slovenskega naroda in nad človekom smo morda tudi mi zdvomili. Bog nam odpusti!“

S pesmijo „Oče, mati...“ smo zaključili slavnostno komemoracijo. Sledilo je kosilo v prijetnem razgovoru in oživljanju spominov na junaške pohode in zmage slovenskih domobrancis!

Dr. Janez Žgajnar in prof. Lojze Peterle na Slovenskem dnevu

DR. MARKO KREMŽAR

Ob volilnih sistemih

Zadnje čase se v Sloveniji, pa tudi med nami, razvema debata glede primernosti ali neprimernosti takega ali drugačnega volilnega sistema. Pri tem zavzemajo nekateri trda stališča, kot da bi šlo za kako načelno vprašanje, kar seveda ne drži. Zato le kratko razmišljanje o stvari, ki je predmet obširnih razprav med juristi in med politiki, odkar je na Zahodu že vpeljana splošna volilna pravica.

„Združena lista socialnih demokratov“ (ZLSD), to je nekdanji komunisti, se potegujejo za čisti proporcionalni volilni sistem, medtem ko hočejo „Socialdemokrati Slovenije“ (SDS), oprti na desetisoče podpisov, uveljaviti s pomočjo referendumu popoln večinski volilni sistem. Obe strani propagirata svoje poglede pa pri tem morda ne upoštevata dovolj dejstva, da je volilni zakon dopolnilo državne ustave in da je najprimernejši tisti način volitev, ki najbolje dopolni ustavne določbe. Predpostavljati o večjih ustavnih spremembah, kljub vsem pomanjkljivostim, ki jih ima njen sedanjí temeljni zakon.

Razpravljanje o volilnem sistemu tik pred volitvami je nekoliko nenavadno, posebno če upoštevamo, da je v primeru volitev po večinskem sistemu potreba oblikovati koalicije strank pred volitvami, ker se v drugem krogu bje volilni boj le med najmočnejšima strankama oziroma koalicijama. Pri proporcionalnem volilnem sistemu pa se prav nasprotno ustvarjajo vladne koalicije po volitvah, ko je že jasno, koliko poslancev imajo posamične stranke, da lahko sestavijo vlado, ki bo imela zaslombo parlamentarne večine. Tako lahko razumemo, zakaj stranke, ki so prepričane, da bo končno izglasovan večinski sistem, zahtevajo od potencialnih zaveznikov, da se čimprej zavežejo v brezpogojno koalicijsko enoto, medtem kot druge, ki dvomijo o tem, po kakšnem sistemu se bo volilo novembra, zastopajo stališče, naj gre vsaka stranka na volitve samostojno. Če bodo, na primer, stranke pomladi dobile na volitvah nad 50% poslanskih mest, je jasno, da morejo in morajo postaviti svojo lastno koalicijsko vlado. Vendar v primeru, da te stranke ne bi dosegle večine, kot se je to zgodilo na primer pri prejšnjih volitvah, je vsaka od strank postavljena v položaj, ki ga predvolilni dogovori ne morejo predvidevati.

Ostaja odprto vprašanje, kateri od obeh omenjenih volilnih sistemov je boljši ali primernejši. Da se izognemo, kolikor mogoče, naštevanju vseh temnih in svetlih točk tako proporcionalnega kakor večinskega volilnega sistema, upoštevajmo predvsem izhodišča slovenske ustave. Slovenska država je enodomna parlamentarna demokracija. Pomeni, da predstavlja Državni zbor osrednjo politično oblast. V državah, kjer je državni zbor sestavljen iz parlamenta in iz senata, ali kjer imajo predsedniški sistem, so funkcije oblasti drugače porazdeljene. V našem primeru pa mora Državni zbor hkrati predstavljati volilce pa tudi skrbeti za politično kontinuiteto. Ta druga naloga je v predsedniških demokracijah, kot na primer v ZDA, posebej poudarjena v predsedniku države, v dvodomnih parlamentarnih demokracijah pa lahko v senatu.

V državah z dvodomnim zakonodajnim telesom, kjer je naloga parlamenta predvsem predstavništvo volilcev in njihovih koristi, je za poslanske volitve večinski volilni sistem lahko primernejši. Omogoča namreč, da se ljudje odločajo za konkretne, navadno njim poznane osebe in ne za vrsto kandidatov, katere jim priporočajo razne stranke. Seveda pa je tedaj velik del državljanov primoran, da v drugem krogu ne voli svojih kandidatov temveč tistega, ki je po njihovem mnenju od obeh preostalih

boljši ali pa „manj slab“. Za kontinuiteto zakonodajnih ustanov in najvažnejših političnih odločitev pa skrbi v takem primeru senat, v katerega kandidirajo stranke politike z večjo državniško izkušnjo.

V slovenski republiki pa predstavlja Državni zbor celotno državo in potemtakem tudi njeno kontinuiteto. Tega dejstva ne bi smeli prezreti pri oblikovanju volilnega zakona. Če omogočijo volitve po večinskem sistemu tesnejšo vez med volilci in poslancem, pa proporcionalni sistem daje političnim strankam možnost, da vsaj do neke mere zagotovijo svojim najbolj usposobljenim kandidatom prisotnost v parlamentu, kar je v prid omenjeni politični kontinuiteti v državi. Čisti proporcionalni sistem lahko daje preveliko moč strankarskim birokracijam, kar ni v dobro demokraciji, res pa je tudi, da čisti večinski sistem, ki teži k bipolarnosti, potrebuje dopolnilo bodisi v senatu, katerega slovenska ustava ne predvideva, bodisi v okrepljeni avtoriteti državnega predsednika, na kar gleda velik del državljanov z upravičenim nezaupanjem.

Če prejememo omejitve in prednosti obeh volilnih sistemov in upoštevamo, da mora po slovenski ustavi izpolnjevati Državni zbor dvojno vlogo, demokratičnega predstavništva in politične kontinuitete, je razvidno, da bi bil verjetno najprimernejši volilni sistem v slovenski republiki tak, ki bi omogočal, da izvolijo volilci polovico poslancev po večinskem in polovico po proporcionalnem sistemu. Ker pripada v takem primeru vsakemu neposredno voljenemu poslancu po eno volilno območje, bi ne bilo težko določiti območij in poslancev tudi za državljane, ki žive v zdomstvu.

Volilci vsakega območja bi imeli na ta način v državnem zboru svojega neposredno izvoljenega poslanca, medtem ko bi bila druga polovica poslancev izvoljena po proporciju. To bi omogočilo tudi, da ostanejo v parlamentu — ob primernem volilnem pragu, ki naj prepreči atomizacijo političnih sil — še vedno zastopstva strank z manjšim številom volilcev, čemur večinski volilni sistem ni naklonjen. Podobno rešitev je v Državnem zboru že pripravila in predložila skupina poslancev, a zaenkrat ni slišati, da bi ti svoj predlog v javnosti zavzeto širili, utemeljevali in branili.

Slika očividno ni tako črna bela, kot se morda zdi na prvi pogled. Želeti bi bilo le, da bi pri reševanju tega tako pomembnega vprašanja prišlo na odločilnih mestih do treznih umirjenih razgovorov.

Govor Marjana Loboda...

Nad. s 4. str.

ljo za nedeljo prihajajo k slovenskim mašam, pojejo pri naših zborih, učijo in pomagajo v naših šolah, raznašajo naše časopise, kupujejo naše knjige, obiskujejo bolne in osamljene, molijo za naše skupne zadeve, pišejo članke in poročila, govore in predavanja, pošiljajo otroke v slovenske šole, prihajajo na naše prireditve, koncerte, predavanja, ki plačujejo članarine po naših organizacijah, naročajo in berejo naš tisk, kupujejo tombolske tablice in srečke za vse mogoče srečolove, ki sodelujejo na naših prireditvah z najbolj preprostimi deli v kuhinji, pri pripravi in pospravi, hodijo na seje, kot navadni odborniki, z eno desedo, ki držijo skupnost „gor“ in brez katerih bi vsi, ki smo postavljeni na vodilna mesta, že zdavnaj obupali in odnehali. Z množico teh tihih sodelavcev pa je naša skupnost nepremagljiva.

Hvala vam tihi in neznani stebri naše skupnosti! Ostanite zvesti kot doslej, vaš zgled naj vžge še druge! Z roko v roki nas

Še o Dragi

Letošnji, že 41. dnevi v Opčinah pri Trstu so letos potekali zadnji teden v avgustu ob razpravljanju o problemih multikulturalnosti in narodne identitete, kar je važno tako za matično Slovenijo kot za slovenske manjšine predvsem v zamejstvu.

Opazni sta bili uvodni predavanja splitskega teologa **Jakova Jukića** o krščanstvu in cerkvi v postmoderni družbi in kulturi. Njegova temeljna misel je bila, da rojeva demokracija nove težave in tudi negativno vpliva na obnašanje ljudi. Cerkev je osvojila njene vrednote, zdaj pa mora opozarjati na vzporedne pojave, ki jih ogrožajo.

Osredni del srečanja sta zapolnila psihoanalitik **Pavel Fonda** iz Trsta in psiholog in sociolog **Mišo Jezernik** iz Ljubljane.

Fonda je razvojno opredelil multikulturalnost tako za narod kot manjšino kot „prehajanje iz danosti v nujnost“. Sama po sebi je multikulturalnost vsake skupnosti pozitivna, če naleti na enako odzivnost. Kjer pa take odzivnosti ni preti nevarnost, da se pripadniki majhne skupnosti odtujijo in se asimilirajo. **Jezernik** pa je menil, da je za vsakodnevno rabo bolj primeren pojem interkulturalnost, s katerim se soočata dva subjekta na enakopravni ravni. Interkulturalnost se pojavlja s pluralnostjo etnij, multikulturalnost pa pomeni v bistvu izgubljanje identitete.

V sobotnem popoldanskem predavanju je bivši predsednik ustavnega sodišča RS

(in sedanjí član Evropskega mednarodnega sodišča) **Peter Jambreč** zatrdil, Slovenija sicer velja za uspešno državo v tranziciji, vendar pa se po njeni osamosvojitvi v bistvu ni nič spremenilo, ker je oblast ostala v rokah starih struktur. Težave so, ker vlada rešuje velike projekte in zapostavlja majhna proizvodna in druga jedra, ker vlada v medijih enoumje, ker so se znašle občine pred mnogimi težavami in ker je državni aparat spolitiziran. V debati, ki je sledila, je podsekretar za Slovence po svetu v zunanjem ministristvu **Peter Vencelj** ocenil, da je bila tematika študijskih dnevov s problemi in pojavi, ki „begajo ljudi“. Za senatorja **Darka Bratina** pa je „multikulturalnost zelo aktualna in bo spremljala manjšino v prihodnjih letih, zato je pomembno razčistiti, kako te probleme načenjati“. Skoraj enako je razmišljal deželni tajnik Slovenske skupnosti **Martin Breclj**, ki je menil, da je sedanjí čas velikih premislekov in sprememb zato ga je treba najprej razumeti, da bi se lahko nanje pravilno odzivali.

Kot nekakšen poziv k treznosti pa je izzvenelo zaključno predavanje **Pavleta Merkuja**, s katerimi so bili zaključeni študijski dnevi. Predaval je o „slovenščini kot matici naše narodne identitete“. Gre za jezik, ki mu žal v manjšinskih krogih posvečajo vse premalo pozornosti in skrbi. Prav nemarna raba jezika je že prvi korak v asimilacijo.

NOVICE S PRIMORSKE

V ŠTEVERJANU so imeli že šestindvajseti festival slovenske narodne pesmi. Med petnajstimi finalisti so nagrado za najboljši ansambel odnesli Primorski fantje iz Pirana. Najboljše izvirno besedilo je napisala **Nadja Švara** (Vaški ples; zapel ga je Zamejski kvintet). Za najboljše debitante so proglasili Štajerske barone iz Starš, nagrado za najboljšo pesem pa je dobila **Ivica Vergan** za Decembrski dan.

TRŽAŠKI ŠKOF **Lorenzo Bellomi** je umrl in bil svečano pokopan v tržaški stolnici sv. Justa. Škof Bellomi bo ostal v dragem spominu tudi med Slovenci, saj kot dober pastir ni delal razlike med italijanskimi in slovenskimi verniki. Večkrat je maševal in tudi predaval na študijskih dnevih Draga. Tudi na dokumentih, namenjenih slovenskemu verskemu občestvu njegove škofije, se je podpisoval z Lovrencem. Pogrebni svečanosti so se med drugimi udeležili nadškof dr. **Alojzij Šuštar** ter škofa dr. **Ivana Kramberger** in dr. **Metod Pirih**.

Mogoče vas bo zanimalo vedeti, da...

— da kanadska poštna mreža, ki pokriva 10 milijonov km veliko državo, vsak delavnik odda več kot 40 milijonov pošilk na več kot 12 milijonov naslovov in da se za to poslužuje 53.000 uslužbencev, 6.000 lastnih prevoznih sredstev in 6.000 dnevnih poletov...

— da je bil na 15. volilnem zboru slovenskih čebelarjev 20. aprila v Ljubljanski izvoljen za predsednika Čebelarke Zveze Slovenije **Lojze Peterle**...

— da je Evropsko združenje izdajateljev časopisov v posebni raziskavi ugotovilo, da časopise najmanj berejo Portugalci (38 izvodov na 1000 prebivalcev), predzadnji pa Grki (85 izvodov na 1000)...

— da je torontsko podjetje Alderwood Plaza (857 Brown's Line, Etobicoke M8W 3V7) od razglasitvi samostojne Slovenije izdalo novi Slovenski grb v zlatu, srebru in obliki značk, obeskov in moških prstanov...

— da je med vojno protestanska Cerkev Slovenija bila naklonjena Nemcem, saj je Pokrajinsko vodstvo Kulturbunda za Slovenijo, ki je bilo v Mariboru, vodil protestantski pastor **Hans Baron**, celjski Kulturbund pa tamkajšnji pastor **Gerard May**...

— da o najgenialnejšem med cerkvenimi očeti sv. Avguštinu izhaja po svetu po ena knjiga na dan...

Mladika, Trst

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENC V ARGENTINI

35. obletnica Slomškovega doma

PORTOROŽ — Vreme na obali ni bilo praveč naklonjeno ne turistom ne turističnim delavcem. Plaže so bile malo zasedene, kljub znižanju cen, veliko domačih turistov pa se je rajši spet obrnilo proti hrvaški Istri in Dalmaciji.

LJUBLJANA — Člani odbora za nadzor proračuna in drugih javnih financ so predlagali državnemu zboru, da začasno odstavi vse zaposlene, ki so sodelovali pri nakupu policijskega čolna P 111, do konca kriminalistične in sodne obravnave.

LENDAVA — Pri izbiri miss Slovenije za miss evrošporta 1996 so sodelovale športnice iz Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Madžarke, Slovaške in Belorusije. Med njimi je komisija izbrala Madžarko, Slovenka Sonja Matovič (ukvarja se z aerobiko) pa je bila prva spremljevalka.

LJUBLJANA — Na Gradu so pripravili predstavo Linhartove komedije Te veseli dan ali Matiček se ženi. Igro je pripravilo Šentjakobsko gledališče Ljubljana v režiji Mileta Koruna. Režiser je izbral prenovljene grajske prostore in zato zvrstil prizore v dveh zaprtih in enem zunanjem prostoru. Matička je igral Miha Golob, barona Naletela Srečko Kermavner, njegovo ženo Silvija Jovanovič, Nežko pa Jasmina Pečar.

BOVEC — Pred nekaj več kot letom dni je Švicarka Nellie Loretan gledala filmske posnetke o Trenti, ki jih je posnel častnikar in borec za ohranitev narave, Nemec Klaus Gerosa. Spoznala je, da Trenti lahko pomaga pri njenem razvitju in ji zato podarila 200.000 nemških mark. S tem je pripomogla pri graditvi hidroelektrarne na Krajcarci. V zahvalo za vso njeno pomoč so Trentarji poklonili glasbeno pesnitev za tradicionalna trentarska glasbila: violina, kontrabas in harmonika. Sestavil jo je skladatelj Ambroz Čop. Gospa Loretan ima 73 let, je violinistka in glasbena pedagoginja.

PIRAN — Po 42 letih je bil vrnjen minoritom njihov samostan v Piranu. Na glavni oltar v cerkvi sv. Frančiška bo nameščena tudi slika Madona z otrokom benečanskega umetnika Vittoria Carpaccia (naslikal jo je leta 1518), ki je bila odnešena na varno v Padovo. Ob pripravi za ponovno namestitev so na tistem mestu odkrili, da je takratni pater gvardijan v škafličico spravljal 16 vijakov in zapisal: „Carpacciovo platno je bilo odnešeno danes, 10. junija 1940, med 13. in 15. uro“. Upajo, da jo bodo slovesno umestili letos na praznik sv. Frančiška, 4. oktobra.

VRATA — Glavna junaka je naslov filma, ki prikazuje dramatičen vzpon Pavle Jesih in Joža Čopa v Severni triglavski steni, smer, ki je bila potem imenovana Čopov steber. Takrat je Jesihova omagala, Čop pa je komaj imel še moči, da je sestopil in se vrnil z reševalci. Film je režiral Matjaž Fistravec, v glavnih vlogah pa nastopata Mirjam Korbar in Borut Veselko. Ko pa se je treba spoprijeti s steno, sta ju nadomeščala alpinista Marija Štemfelj in Pavel Kozjak.

LJUBLJANA — Sredi leta 1990 je Istrska pivovarna v hrvaškem Buzetu postala last Pivovarne Union, ki je plačal vse njene dolgove. Sredi leta 1993 pa so hrvaške oblasti odvzele Unionu lastnino buzetske pivovarne in od takrat si Union prizadeva tudi po sodnijski poti, zaenkrat brez uspeha, da bi lahko spet upravljala z njo.

KOPER — Za Koproj je Škocijanski zatok, naravna znamenitost. To je nekaj čez stodvajset hektarov velika površina, pokrita s sladko vodo. Pred časom je zatok imel tudi meter globine, zdaj pa zaradi pomanjkanja dotoka sveže sladke vode in zasipavanja s peskom izpred pristanišča premore le kakih dvajset centimetrov globine. Naravovarstveniki se potegujejo za uresničitev odločb iz zakona, ki je Škocijanski zatok proglasil za naravno znamenitost:

potrebno bi bilo odpeljati okoli 350 tisoč kub. metrov usedlin in napeljati več zveže vode. To pa seveda več stane, kot če bi navkljub zakonski odločbi površino meliorirali in prodali.

OSILNICA — Hrvaška ima že več let pripravljene projekte o zgraditvi varovalnega zidu na hrvaški strani Kolpe, ki bi preprečila poplavljenje njihovih polj. To se spet dogaja brez vednosti in privoljenja slovenske države, saj bi tak dvokilometrski zid med sotočjem Čabranke in Kolpe do hrvaške vasi Hrvatsko nujno povzročil razlitje reke po osilniških poljih in travnikih. Občinski možje iz Osilnice so spet naslovili na slovensko vlado opozorilo, da ne bo prepozno.

LJUBLJANA — Zaradi pojava slinavke in parkljevke („aftosa“) v Grčiji, Albaniji, nato v Makedoniji ter po vsem Balkanu, je slovenska veterinarska služba pripravila vrsto ukrepov. Država bo prepovedala uvoz in prevoz pošilk domačih in divjih parkljarjev ter izdelkov iz takega mesa, ki prihajajo z okuženega območja, istočasno pa tudi vse potrebno za preprečitev razširjanja. Bolezni se ne da zdraviti, kvečjemu preventivno cepiti, bolne živali pa je potrebno uničiti.

BLD — Igranje golfa postaja vse bolj priljubljeno med Slovenci. Pred tremi leti so imeli vpisanih 600, danes pa že 1.100 registriranih igralcev. Imajo pa le tri igrišča z 18 luknjami in tri vadbišča. Kljub temu prihaja na igranje tudi mnogo tujcev, ki se ustavljajo predvsem na blejskem igrišču.

LJUBLJANA — Ker je zaznati v Sloveniji naraščajoči pojav nepismenosti, zlasti funkcionalne, so lani oktobra ustanovili Bralno društvo Slovenije. Predseduje mu dr. Meta Grosman, njegov namen pa je ravno razviti funkcionalno bralno pismenost. Drugače povedano je to sposobnost razumevanja, uporabe in tvorjenja tistih jezikovnih oblik, ki jih zahteva družba in so pomembne za posameznika.

LJUBLJANA — Slovenski gledališki letopis 1994/1995 ima statistični pregled uprizorjenih dramskih, opernih, baletnih in lutkovnih predstav. V tej sezoni je v primerjavi s prejšnjima dvema zaznati napredek v vseh ozirih: v številu gledalcev (skoraj 780.000), uprizoritev (212, med njimi 120 domačih del), ponovitev (3.520).

DUNAJ — V tem mestu je umrla dramska igralka Silva Lojk. Rojena leta 1903, je prirojen igralski talent izpopolnila prav na Dunaju v Reinhardtovi šoli. Živela in igrala je predvsem v Nemčiji in na Dunaju, kjer se je mnogi spominjajo kot pravo slovensko kulturno ambasadorico.

PREDDVOR — Jez preddvorskega jezera Črnava je tako nevarno načet, da morajo spustiti vodo iz njega. Prej so zapornico pri jezu dvigali, da je odvečna voda odtekala, a je že dalj časa pokvarjena. Če bi se ob nalivu jez zrušil, bi voda zalila naselje Hrib pod jezerom. Zdaj se domenjajo o financiranju popravila, pri katerem naj bi sodelovala oba hotela ob vodi, ministrstvo za obrambo, kranjska ribiška družina, zavod za varovanje narave ter kulturne dediščine in ministrstvo za gospodarstvo. Občina bo tudi uredila kanalizacijo v Novi vasi, ki je do sedaj odtekala v jezero.

Osebnosti

Rojstvo: 31. avgusta je bila rojena Cecilija Petkovšek, hčerka inž. Janeza Marka in Ane Marije roj. Štefe. Čestitamo!

Smrti: Umrla sta v Castelarju Martin Berlot (46); v La Plati Alojzij Rožič (89). Naj počivata v miru!

Slomškov dom je praznoval v nedeljo, 15. septembra svojo 35. obletnico. Istočasno je slavnosti bil pridružen Slovenski dan, o katerem smo pisali na prejšnjih straneh.

Lepa obletnica društva, ki družbi Slovence v Ramos Mejiji, je zjutraj privabila domače okoličane pa tudi druge goste, ki so prišli na slavo. Žal pa je dež preprečil vse, kar je bilo prirejeno za dogajanje ne prostem, tako da se je slovesnost pričela takoj z mašo, ki jo je daroval župnik Jože Škerbec, ki je v pridigi navezal obletnico na delovanje svetniškega škofa in zavetnika Doma A. M. Slomška. Pri maši sta somaševala prof. France Bergant in župnik Jože Guštin.

Takoj nato se je pričela akademija. Podpredsednica Doma prof. Neda Vesel Dolenc je pozdravila vse rojake, predvsem pa gosta častnega konzula in častnega člana Doma Hermana Zupana ter predsednike bratskih domov, nakar je nagovoril rojake predsednik Slomškovega doma Marjan Jože Loboda, ki je dejal:

„Danes praznujemo 35. obletnico doma, ki so ga naši starši in dedje poimenovali po svetniškem kandidatu škofu Antonu Martinu Slomšku. Veseli in ponosni smo na ta praznik, ker se mlajši rodovi zavedamo s kakšno ljubeznijo in požrtvovalnostjo so naši starši gradili ta Dom. Zanj so vse storili, da je postal varno zavetje za družine, ki se zatekamo vanj. Tu se goji družabnost, izmenjavajo se misli, povezujejo se rojaki. Tu je kulturno žarišče z vsemi prireditvami, ki poživljajo in ohranjajo našo slovensko zavest in nezmotljivo versko pripadnost. V njem se zbira naša mladina, ki bi jo radi ohranili utrujeno v slovenskem duhu. Vsem tem ciljem služi Slomškov dom, ker hoče nuditi svoji veliki družini pogoje za vsestransko zdravo udejstvovanje. K uresničitvi teh pogojev smo pa poklicani vsi, ki čutimo pred Bogom odgovornost zase in za naše potomce.“

Dom, nekaj veličanstvenega je v tej besedi, v teh treh črkah, ki so postavljene druga ob drugo, da gori iz njih najvišja ljubezen, neizčrpna dobrota in nikoli premagana zavest miru.

Ko v mislih stopamo v začetno dobo, v rast, v formacijo, v vsa leta dela in življenja, se s hvaležnostjo spominjamo vseh, ki jih ni več med nami, vseh ki so pomagali graditi, da danes lahko obstoja naša verska skupnost, ki nedeljo za nedeljo prejema Jezusa po rokah dušnega pastirja; da naša mlada srca pijejo domačo besedo in se navdušujejo za krepostno življenje v slovenski šoli in da se člani lahko zbirajo okrog iste mize, da vsi

čutimo, da smo kot ena družina.

V tem duhu je zrastle Slomškov dom, ki je vreden spomenik nesmrtni misli našega svetniškega zavetnika Slomška: „Vsa ljubezen domu in narodu“, in tako naj ostane še na mnoga leta, pri tem naj nam Bog pomaga!“

Nato so na odru, — Slomškovo sliko je narisal Stane Snoj — lepo okrašenem za to priliko (Jernej Tomazin in sodelovalci) otroci Slomškove šole pripravili živahne pevske točke pod vodstvom Alenke Poznič s sodelovanjem Olge Omahna Urbančič, Gabrijele Malovrh in Štefana Godca pa tudi recitirali Slomškove misli, ki so bile ravno primerne za našo skupnost, ki želi ohraniti slovenski jezik, navado in ostati zvesta narodnim izročilom.

Ramoška mladinska skupina je ob spremljavi prof. Ivana Vombergarja zapela pesem Slovenija brez mej (besedilo in napev Mihi Klemen, priredil Ivan Vombergar), ki je navdušila poslušalce s svojo melodijo in dobro izvedbo.

S tem je bilo zaključeno slavlje obletnice Slomškovega Doma, ki ga je pripravil kulturni referent Doma Marko Selan s sodelavci.

Gostje so nato ostali na domačem kosilu in pričakali popoldanski 41. Slovenski dan.

Predsednik Slomškovega doma Marjan Jože Loboda

Učenci Slomškove šole v Ramos Mejiji praznujejo 35 letnico doma.

MALI OGLASI

ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešilni avtomobili - mrliske vežice - pogrebi - Monseñor R. Bufano 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - Tel.: 651-2500 / 651-2335

TURIZEM

Tel. 441-1264 / 1265

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO N° 3545-82

Y. Yrigoyen 2742 - San Justo

ADVOKATI

dr. Marjana Poznič - odvetnica - Vsak dan od 15. do 18. ure - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 382-1148
dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs - odvetniki - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadst. „E“ - Capital - Tel.: tel. in faks: 374-7991 in 476-0320.
dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Bogotá 3099, 2° B, Capital. Torek in petek od 16. do 20. Tel.: 613-1800

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón - Tel.: 489-3319.

FOTOGRAF

Marko Vombergar - Telefon: 659-2060. Atelje: Garibaldi 2308 - (1754) Villa Luzuriaga.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Sarmiento 385 - 1. nadst. - pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uradije ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uradije ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uradije ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gđ. Julka Moder).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uradije ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Cena največ štirih vrstic \$ 4- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — \$ 12.-

Proslava šolskih otrok na čast Antonu M. Slomšku
Sobota, 21. septembra
v Slovenski hiši

— ob 9. uri sv. maša za pokojne katehete in učitelje

— v dvorani igra: M. Kunčiča — Indija Koromandija v izvedbi Rožmanove šole. Režija: Maks Borštnik

Vabi šolski odbor ZS

OBVESTILA

ČETRTEK, 19. septembra:
Sanmartinska Zveza žena mati bo imela ob 18.30 svoj redni sestanek.

PETEK, 20. septembra:

SKA: prof. Matjaž Puc: Strategija vračanja v Slovenijo, ob 20. uri v Slov. hiši.

SOBOTA, 21. septembra:

Šolska proslava na čast Antonu M. Slomšku ob 9. uri v Slovenski hiši z igro.

Koncert Mladinskega pevskega zbora San Justo, ob 25. letnici obstoja ob 20.30 uri v Našem domu v San Justu.

PETEK, 27. septembra:

Seja Medorganizacijskega sveta je predstavljena na ta dan na Pristavi ob 20.

SOBOTA, 28. septembra:

Slovenski srednješolski tečaj v Slovenski hiši.

SOBOTA, 5. oktobra:

Slovenski srednješolski tečaj v Slovenski hiši.

IMATE KARTO SLOGA, PA VAŠA NALOŽBA NE DOSEGA \$ 200.-?

Odločite se, doplačajte in boste imeli:

- dostop do najvišjih možnih podpor
- prost vstop na letovišče SLOGA med kopalno sezono
- možnost, da na žrebanju koncem leta dobite dve zastonski vozovnici: BUE-LJU-BUE.

V SLOGI JE MOČ!

MLADINSKI PEVSKI ZBOR SAN JUSTO

praznuje letos svojo

25-LETNICO

Slavnostni koncert

bo izvajal v soboto, 21. septembra, ob 20.30 uri v Našem domu San Justo.
Po koncertu vsi vabljeni na napitnico!

SKD

obvešča vse Slovence v Argentini, da je za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije potrebno predložiti Republiški volilni komisiji zahtevo za

vpis v volilni imenik

Ker gre rok za vpis h koncu, bo SKD po svojih krajevnih odbornikih razdelila zadevne obrazce za vse rojake in jih izpolnjene poslala omenjeni komisiji. Pozivamo vse Slovence, da svojo volilno pravico dosledno uveljavijo. Obrazce imajo na razpolago: S. Oberžan, A. Magister, S. Jerebič, M. Schiffrer, J. Šenk, M. Malavašič, F. Vitrih, J. Banko, N. Petrigh, A. Fink, J. Dobovšek, R. Hirschegger, L. Trpin, C. Markež, F. Breznikar, E. Žigon, R. Živec, S. Pavlin, koordinacija: F. Zorec; katerim oddajte nato izpolnjene najkasneje do 22. septembra.

Odbor SKD - območje Argentina in Južna Amerika

SLOVENC V ARGENTINI

PRISTAVA

OBCNI ZBOR

V nedeljo, 18. avgusta se je po maši zbralo lepo število članov Pristave, da skupaj pregledajo delovanje v zadnji poslovni dobi.

Ko je predsednik Janez Jelenc formalno ugotovil sklepčnost, so odborniki prebrali svoja poročila, iz katerih je bilo razvidno plodovito življenje, ki se razvija vsako leto na Pristavi. Kljub temu, da človek ve, da se na Pristavi veliko dogaja, se šele ob takih prilikah lahko zave, koliko ur je vloženih v vsako izmed prireditev, vaj, v pouk otrok ali dejavnost za socialno pomoč. Zato je odbor zaslužil aplavz članov, ki je potrdil predlagano razrešnico za opravljeno delo.

Ker še ni potekla doba odboru, letos ni bilo volitev. Na obnem zboru je bilo poleg pregleda nazaj govora tudi o delu za naprej, za kar je predsednik Jelenc naprosil vse člane za sodelovanje.

GB

SAN JUSTO

VEČER ZSMŽ

Zveza Slovenskih mater in žena, ki deluje v okrajnem domu v San Justu, je pred meseci organizirala obisk Slovenije ter udeležbo romarjev pri papeževem obisku v domovini. S pomočjo agencije Ilirija Tur je skoraj sto članov Našega doma ter drugi h gostov za mesec dni odpotovalo najprej v Rim, potem pa so si ogledali skoraj vso

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario:

Asociación Civil Eslovenia Unida

Redacción y Administración:

RAMON L. FALCON 4158

(1407) BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: (54-1) 636-0841

Telefax: (54-1) 636-2421

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,

Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti pa \$ 65; obmejne države Argentine 90 USA dol.; ostale države v obeh Amerikah 100 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 75 USA dol. za vse države.

Čeke na ime „Eslovenia Libre“

*Stavljenje, oblikovanje in tisk:
TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 307-1044
(1101) Buenos Aires

Slovenijo, od Prekmurja do Koroške in morja, seveda pa je bila glavni namen dosežen, saj so se udeležili srečanja s papežem Janezom Pavlom II v Mariboru. Vsi veseli so uživali lepote rodne domovine — ali domovine svojih staršev in sedaj, ko so se vrnili, so hoteli še enkrat skupaj podoživljati lepe trenutke ob gledanju video filma, ki ga je posnel vodja Ilirija Tur, Marjan Bogataj.

Najprej so se vsi potniki zbrali pri župniku Matiji Borštnarju, ki jih je spremljal na potovanju, da se z mašo skupaj zahvalijo Bogu za lepe dneve, nato pa so v veliki dvorani našega Doma posedli k okusni in obilni večerji. Po veselem medsebojnem pogovoru jih je nagovorila predsednica ZSMŽ in organizatorka Mici Malavšič Casullo in se še enkrat zahvalila vsem, ki so pripomogli, da je ta obisk domovine tako lepo uspel. Zatem pa so vsi gostje z zanimanjem gledali in komentirali video, ki je dan za dnem spremljal njihovo pot, prikazoval vesele trenutke in lepote pokrajine, vsi navzoči pa so se Mici Casullo in drugim iskreno zahvalili s ploskanjem. Bil je lep zaključek uspelega romanja in izleta.

Poravnajte naročnino!

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
12.				13.		14.		15.		
	16.				17.		18.			
19.		20.				21.				
22.	23.			24.		25.		26.		27.
28.			29.				30.			31.
32.		33.			34.				35.	
	36.			37.		38.		39.		
40.					41.				42.	
43.					44.		45.			46.
47.				48.				49.		

Vodoravno: 1. Ime skladatelja Stravinskega († 1971). 5. Blešanje. 9. Začimba. 12. Živalska usta. 14. Organizirano izbiranje javnih delavcev. 16. Otroška bolezen. 18. Argentinska pojedina. 20. Okvara na tkivu. 21. Rezko. 22. Ženska oblika imena Ivan. 24. Prebivalec evropskega otoka. 26. Podzemski prehodi. 28. Osebnostni zaimmek. 29. Zavrela, narasla do roba. 30. Šesta nota v glasbeni lestvici. 31. Vzdihi. 32. Odpadek pri pripravljanju nekaterih jedi. 34. Tuje žensko ime. 35. Poželenje. 36. Španski otok. 38. Tako ali tako. 40. Začini z jesihi. 41. Pobiralec odpadkov. 43. Daj v tisk. 45. Držaj. 47. Jezusova babica. 48. Irsko ime za Irsko. 49. Ločnice površin.

Navpično: 1. Vas južno od Ljubljane. 2. Svetnikov dan v kalendarju. 3. Vrsta jedi. 4. Sirota. 6. Prva žena. 7. Oblika pomožnega glagola. 8. Vrsta razcvetja (žito). 9. Izrabljeno. 10. Izgubil ženo. 11. Moško ime. 13. Nesramen posmehljivec. 15. Polotok v severnem Jadranu. 17. Obmejni urad. 19. Alkoholna pijača. 21. Določim denarno vrednost. 23. Orjak. 25. Pripovedne pesnitve. 27. Vas pri Domžalah. 29. Kratki literarni sestavki. 30. Tekočinska mera. 33. Umorjena. 35. Se sunkovito premika. 37. Za sebe. 39. Najmanjši del snovi. 40. Osebnostni zaimmek. 41. Mlečni izdelek. 42. Nebesa. 44. Pomožni glagol (zanikan). 46. Pomožni glagol.